

L'homosexualitat s'ha convertit en un tema de moda dins del món de la cultura. Novel·les sobre gais, pel·lícules amb personatges homosexuals, música rock vinculada a la militància gai o les 'drag queens' formen part de l'anomenada cultura gai.

L'EMERGÈNCIA DE LA CULTURA GAI

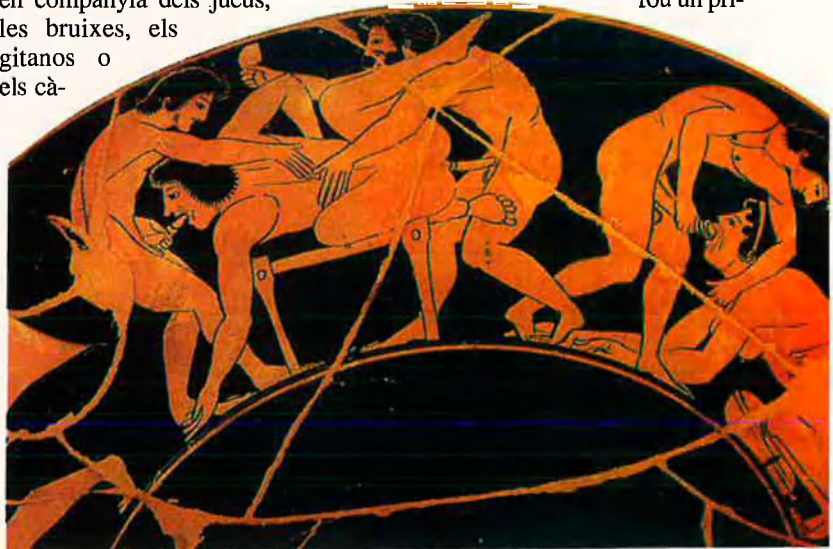
La moda és sempre un fenomen determinat per una acceptació social. En els últims anys, la major tolerància a les relacions entre persones d'un mateix sexe en les societats occidentals ha permès que l'homosexualitat ja no siga un tema prohibit i s'haja convertit en un tema molt rendible per al cinema o la literatura de consum. Sempre en consonància amb els gustos del gran públic, la televisió també ha començat a explotar el tema de l'homosexualitat. Els problemes d'integració dels homosexuals en l'exèrcit o els dramàtics efectes de la sida sobre la comunitat gay són alguns dels temes que han servit d'argument per a nombrosos telefilms nord-americans. El criteri de "políticament correcte" aplicat pel cinema de Hollywood i els mitjans de comunicació nord-americans més liberals al tractament de les dones i de les minories racials s'ha fet extensiu també als homosexuals. A més a més, la comunitat gay ha esdevingut un sector important per al mercat cultural pel seu poder adquisitiu i la seua major sensibilitat cap a la cultura. Segons diversos estudis sociològics, els gais i les lesbianes representen quasi un 10% de la població en els països occidentals i compten amb un nivell d'estudis i formació professional superior a la mitjana de la població heterosexual. Els homosexuals han hagut de recórrer un

llarg i difícil camí per tal d'aconseguir una situació de major respecte dels seus drets com a ciutadans. Els prejudicis homòfobs, però, encara estan vius en una bona part de la societat.

El rebuig a un col·lectiu. La consolidació del cristianisme com a poder polític i religiós en Occident va marcar l'inici de la condemna dels homosexuals després del llarg període de tolerància de l'antiguitat greco-romana. L'homosexualitat representava per al judeocristianisme una transgressió de l'ordre natural de la sexualitat vinculada exclusivament a la reproducció. Des de l'Edat Mitjana la persecució de l'homosexualitat s'intensificà fins arribar a convertir-se en una conducta criminal penalitzada per la llei. Els homosexuals començaren a formar part del col·lectiu de marginats socials en companyia dels jueus, les bruixes, els gitanos o els cà-

tars. L'ocultació de les vertaderes inclinacions sexuals ha estat l'estratègia de supervivència de la majoria dels homosexuals fins a la segona meitat del nostre segle. En els ambients culturals i artístics la condemna social de l'homosexualitat ha estat sempre menys severa. Malgrat la relativa tolerància dels cercles més il·lustrats, una bona part dels artistes i escriptors homosexuals intentaren amagar les seues inclinacions sexuals per tal de no caure en la marginació social.

A la fi del segle XIX, el menyspreu de la moral burgesa per part de certs creadors vinculats al decadentisme o als primers moviments d'avantguarda va possibilitar les primeres manifestacions reivindicatives de l'homosexualitat o de l'ambigüitat sexual. L'actitud provocadora d'escriptors excèntrics com Oscar Wilde o Jean Cocteau fou un pri-

mer pas en la lluita per proclamar el dret a la diferència. Aquestes primeres demostracions de l'existència d'una sensibilitat distinta a l'heterosexual foren gests aïllats que no arribaren a influir en els comportaments socials majoritaris. Els primers col·lectius organitzats d'homosexuals creats en Alemanya i Anglaterra a la fi del segle passat tampoc aconseguiren trencar amb la situació de marginació social.

Els grans avanços en la reivindicació dels drets dels homosexuals es produïren fonamentalment en la dècada dels seixanta quan van sorgir els primers moviments importants d'alliberament gai. Popularitzada per aquests primers col·lectius organitzats d'homosexuals, la pròpia paraula anglesa "gay" (joiós, alegre) tenia implícit un sentit d'afirmació positiva de la condició homosexual. L'actitud permissiva de la policia a Europa i als Estats Units va facilitar el sorgiment de bars i discoteques, els anomenats "llocs d'ambient", on podien acudir lliurement els homosexuals. Aquesta vida nocturna de caràcter essencialment urbà ha consolidat una singular subcultura musical i artística a més d'una estètica pròpia.

Entre la sofisticació i el "kitsch". La cultura gai ha evolucionat des de la dècada dels seixanta però sempre ha conservat una evident inclinació pel *kitsch* que es manifesta de forma molt diversa segons els països. En l'ambient anglosaxó existeix una fascinació per la mitologia cinematogràfica de Hollywood que també és compartida pels homosexuals europeus. L'èxit de grups com Abba o Village People és fonamentalment un fenomen propi de les comunitats gais dels Estats Units, Anglaterra o Austràlia. En els països mediterranis, els homosexuals s'inclinen per la recuperació exaltada de les cantants de música lleugera o tradicional. La mitificació de Concha Piquer, Sara Montiel o Isabel Pantoja no seria entesa pels homosexuals de San Francisco o Nova York. La veneració d'aquests artistes populars menyspreats per l'alta cultura té un evident component

lúdic però revela també una exaltació de la feminitat. Mireille Darc, Rocío Jurado, Mína o Chavela Vargas són una evocació de la figura materna.

La cultura gai també es defineix pel seu gust pel transvestisme i la teatralització de la vida. El fenomen de les *drag queens* és una imaginativa escenificació de les fantasies de la comunitat gai que serveix per reivindicar una identitat sexual. En el transvestisme també es manifesten les diverses sensibilitats homosexuals segons els àmbits geogràfics i culturals.

L'antítesi d'aquesta sensibilitat femenina dins de la cultura gai seria el culte a la virilitat representat per la dura estètica sadomasoquista i la passió pels uniformes militars. Les il·lustracions del dibuixant Tom of Finland o els

El gust 'kitsch' de la cultura gai es tradueix a l'estat espanyol en una fascinació per cantants com Sara Montiel o Concha Piquer.

reportatges fotogràfics de musculosos models en les revistes pornogràfiques homosexuals són un bon exemple.

La passió per l'òpera és una altra característica definitiva de la cultura gai urbana. El culte per Maria Callas o Mònica Caballé és també una exaltació de la feminitat però a diferència de la mitificació de les folkloriques té un component de exquisidesa intel·lectual. L'òpera és a més un espectacle ple de teatralitat que pot relacionar-se amb l'afecció homosexual per la disfressa i el transvestisme.

En la literatura i les arts plàstiques dels darrers anys vinculades a creadors homosexuals és percepti-

ble la influència de la subcultura gai urbana. En certs pintors com Andy Warhol o Gilbert and George i en certs escriptors dels noranta com David Leavitt o Denis Cooper, les diverses manifestacions de la cultura gai tenen un paper important dins de la seua obra. El cinema tampoc escapa a la influència d'aquesta cultura ho-

Baix i a la portada, il·lustracions del dibuixant Tom of Finland. El culte a la virilitat és un dels vessants de la cultura gai.

mossexual. Les pel·lícules de Fassbinder, Pedro Almodóvar o Derek Jarman no poden ser explicades sense la vinculació a una estètica clarament homosexual. Però no tots els escriptors o els artistes homosexuals desitgen pertànyer a una cultura tancada, molt codificada i clarament determinada per la qüestió sexual. El sentiment de pertinença a la comunitat gai pot ser enriquidor per a molts creadors però a vegades també pot tenir l'efecte contrari i convertir-se en un obstacle en generar una visió de la realitat mediatitzada exclusivament per les inclinacions eròtiques.

Lluc Soler